

BOODSCHAP VAN DE HEILIGE VADER FRANCISCUS VOOR DE VIERING VAN DE WERELDVREDEDAG

1 JANUARI 2018

Migranten en vluchtelingen: mannen en vrouwen op zoek naar vrede

1. Vredewens

Vrede aan alle mensen en naties van de aarde! De vrede die de engelen aan de herders in de nacht van Kerstmis verkondigen,¹ is een diep streven van alle mensen en volkeren, vooral van hen die het ergst lijden onder het ontbreken ervan. Onder dezen, die ik in mijn gedachten en mijn gebed met mij meedraag, wil ik nogmaals herinneren aan de meer dan 250 miljoen migranten in de wereld, waarvan er 22,5 miljoen vluchteling zijn. Deze laatsten “zijn”, zoals mijn geliefde voorganger Benedictus XVI zei, “mannen en vrouwen, kinderen, jongeren en ouderen die een plaats zoeken waar zij in vrede kunnen leven”.² Om deze plaats te vinden zijn zij bereid hun leven op het spel te zetten met een reis die in de meeste gevallen lang en gevaarlijk is, moeilijkheden en lijden te ondergaan, prikkeldraadversperringen en muren te trotseren die zijn opgetrokken om hen ver van hun doel te houden.

In een geest van barmhartigheid omarmen wij al degenen die voor oorlog en honger vluchten of die op grond van discriminatie, vervolgingen, armoede of verwoesting van het milieu gedwongen zijn hun land te verlaten.

Wij zijn ons ervan bewust dat het niet voldoende is ons hart te openen voor het lijden van anderen. Er zal veel te doen zijn, alvorens onze broeders en zusters weer in vrede kunnen leven in een veilig huis. De ander opnemen vraagt om een concrete inzet, een keten van hulp en welwillendheid, een waakzame en begripvolle aandacht, een verantwoord omgaan met nieuwe complexe situaties die zich soms voegen bij andere talrijke, reeds bestaande problemen, alsook van de middelen die steeds beperkt zijn. Door de deugd van de voorzichtigheid in praktijk te brengen, zullen de bestuurders weten op te nemen, te ondersteunen, te beschermen en te integreren en praktische maatregelen te nemen “binnen de grenzen die door een juist verstaan van gemeenschappelijk welzijn zijn toegestaan, [om] dat integreren mogelijk te maken”.³ Zij hebben een precieze verantwoordelijkheid jegens de eigen gemeenschappen, waarvan zij de juiste rechten en een harmonische ontwikkeling moeten garanderen

¹ Luc. 2, 14.

² *Angelus*, 15 januari 2012.

³ Johannes XXIII, encycl. *Pacem in terris*, 57.

om niet zoals de dwaze bouwer te zijn die de berekeningen niet goed deed en er niet in slaagde de toren af te maken die hij was beginnen te bouwen.⁴

2. *Waarom zoveel vluchtelingen en migranten?*

Met het oog op het grote Jubileum van 2000 jaar verkondiging van de vrede door de engelen in Bethlehem telde de heilige Johannes Paulus II het groeiende aantal vluchtelingen onder de gevolgen van een “oneindige en afschuwelijke opeenvolging van oorlogen, conflicten, volkerenmoord en “etnische zuiveringen”,⁵ die de 20^e eeuw hadden gekenmerkt. De nieuwe eeuw heeft tot nu toe geen ware ommekeer laten zien: de gewapende conflicten en de andere vormen van georganiseerd geweld blijven verplaatsingen van de bevolking binnen de nationale grenzen en daarbuiten veroorzaken.

Maar mensen migreren ook om andere redenen, waaronder allereerst het “verlangen naar een beter leven, vaak verbonden met een zoeken naar het achter zich laten van de “wanhoop” van een toekomst die onmogelijk gebouwd kan worden”.⁶ Men vertrekt om zich weer te voegen bij het eigen gezin, om mogelijkheden voor werk en opleiding te vinden: wie deze rechten niet kan genieten, leeft niet in vrede. Bovendien, zoals ik heb onderstreept in de encycliek “Laudato si”, “is de toename van de migranten die de ellende ontvluchten die door de verwoesting van het milieu wordt verergerd, tragisch”.⁷

Het merendeel trekt via een reguliere route, terwijl sommigen andere wegen nemen, vooral ten gevolge van de wanhoop, wanneer het eigen vaderland hun geen zekerheid of gelegenheid biedt en iedere legale weg onbegaanbaar, geblokkeerd of te langdurend lijkt.

In veel landen van bestemming heeft een retorica zich wijd verbreid die de risico's voor de nationale veiligheid of de last van het opnemen van de nieuw aangekomenen benadrukt en zo de menselijke waardigheid minacht die men voor allen, als zonen en dochters van God, moet erkennen. Hoevelen wakkeren zelfs voor politieke doeleinden de vrees aan ten opzichte van migranten in plaats van de vrede op te bouwen, zaaien haat, rassendiscriminatie en xenofobie, die een bron van grote zorg zijn voor al degenen die de bescherming van ieder menselijk wezen ter harte gaat.⁸

Alle elementen waarover de internationale gemeenschap beschikt, wijzen erop dat migraties over de hele wereld onze toekomst zullen blijven kenmerken. Sommigen beschouwen deze als een bedreiging. Ik nodig u daarentegen uit ernaar te kijken met een blik vol vertrouwen, als een uitdaging om een toekomst van vrede te bouwen.

3. *Met een contemplatieve blik*

⁴ Vgl. Luc. 14, 28-30.

⁵ *Boodschap voor Wereldvredegedag 2000*, 3.

⁶ Benedictus XVI, *Boodschap voor de Werelddag van de Migrant en de Vluchteling 2013*.

⁷ Nr. 25.

⁸ Vgl. Toespraak tot de nationale Directeuren van de pastoraal voor de migranten die deelnemen aan de Ontmoeting, georganiseerd door de Raad van de Bisschoppenconferenties van Europa (CCEE), 22.09.2017.

De wijsheid van het geloof voedt deze blik, omdat zij in staat is waar te nemen dat wij allen “deel uitmaken van één familie, migranten en lokale bevolkingen die hen opnemen, en allen hebben hetzelfde recht om de goederen van de aarde te genieten, waarvan de bestemming universeel is, zoals de sociale leer van de Kerk leert. Hier vinden solidariteit en samen delen hun fundament”.⁹ Deze woorden houden ons weer het beeld van het nieuwe Jeruzalem voor. Het boek van de profeet Jesaja (hoofdstuk 60) en vervolgens dat van de Openbaring (hoofdstuk 20) beschrijven het als een stad met poorten die steeds openstaan om mensen van iedere natie binnen te laten, die het bewonderen en overladen met rijkdommen. De vrede is de soeverein die haar leidt, en de gerechtigheid het principe dat de samenleving daarbinnen bestuurt.

Wij dienen ook de stad waarin wij leven, met deze contemplatieve blik te zien, “of wel een blik van geloof waarmee wij God ontdekken die in haar huizen, in haar straten, op haar pleinen woont [...] en die de solidariteit, de broederlijkheid, het verlangen naar het goede, naar waarheid, naar gerechtigheid bevordert”,¹⁰ met andere woorden de belofte van vrede verwezenlijkt.

Wanneer deze blik kijkt naar migranten en vluchtelingen, zal hij weten te ontdekken dat zij niet met lege handen komen: zij brengen behalve de schatten van hun eigen cultuur van oorsprong een lading aan moed, capaciteiten, energie en ambities met zich mee en op deze wijze verrijken zij het leven van de naties die hen opnemen. Hij zal ook de creativiteit weten te ontwaren, de vasthoudendheid en de opofferingsgezindheid van ontelbare personen, gezinnen en gemeenschappen die in alle delen van de wereld hun deur en hun hart openzetten voor migranten en vluchtelingen, ook daar waar de middelen niet overvloedig zijn.

Deze contemplatieve blik zal ten slotte de onderscheiding van de verantwoordelijken voor de publieke zaak weten te leiden, zodat hij de opnamepolitiek tot het optimale zal weten te brengen binnen “de grenzen van het juist verstaan gemeenschappelijk welzijn”,¹¹ dat wil zeggen door met de behoeften van alle leden van de ene menselijke familie en het welzijn van ieder van hen rekening te houden.

Wie door deze blik wordt bezield, zal in staat zijn de kiemen van vrede te herkennen die reeds ontspruiten, en zal zorg dragen voor de groei ervan. Zo zal hij onze steden, vaak verdeeld en gepolariseerd door conflicten die nu juist de aanwezigheid van migranten en vluchtelingen betreffen, veranderen in werkplaatsen van vrede.

4. Vier mijlpalen om te handelen

Asielzoekers, vluchtelingen, migranten en slachtoffers van mensenhandel een mogelijkheid bieden om de vrede te vinden die zij zoeken, vraagt om een strategie die vier handelingen vereist: opnemen, beschermen, ondersteunen en integreren.¹²

⁹ Benedictus XVI, *Boodschap voor de Werelddag van de Migrant en de Vluchteling 2011*.

¹⁰ Apost. Exhort. *Evangelii gaudium*, 71.

¹¹ Johannes XXIII, encycl. *Pacem in terris*, 57.

¹² *Boodschap voor de Werelddag van de Migrant en de Vluchteling 2018*, 15 augustus 2017.

“Opnemen” verwijst naar de eis om de mogelijkheden van het legaal binnenkomen te verruimen, geen vluchtelingen en migranten terug te sturen naar plaatsen waar hen vervolging en geweld wacht, en de zorg voor nationale veiligheid met de bescherming van de fundamentele rechten van de mens in evenwicht te brengen. De Schrift herinnert ons eraan: “Vergeet de gastvrijheid niet; door haar hebben sommigen zonder het te weten engelen onthaald”.¹³

“Beschermen” herinnert aan de plicht de onschendbare waardigheid van hen die vluchten voor een werkelijk gevaar op zoek naar asiel en veiligheid, te erkennen en te beschermen, hun uitbuiting te verhinderen. Ik denk in het bijzonder aan de vrouwen en kinderen die zich in situaties bevinden waarin zij het meest bloot staan aan risico’s en misbruik die hen zelfs tot slaaf maken. God discrimineert niet: “De Heer behoedt de ontheemden. De Heer geeft wees en weduwe steun”.¹⁴

“Ondersteunen” verwijst naar de ondersteuning van de integrale menselijke ontwikkeling van migranten en vluchtelingen. Onder de vele instrumenten die bij deze taak kunnen helpen, wil ik het belang onderstrepen dat kinderen en jonge mensen de toegang wordt gegarandeerd tot alle niveaus van onderwijs: op deze wijze zullen zij niet alleen hun capaciteiten kunnen ontwikkelen en vrucht laten dragen, maar ook beter in staat zijn anderen tegemoet te treden en daarbij een geest van dialoog, in plaats van geslotenheid of conflict te ontwikkelen. De Bijbel leert dat God “aan vreemdelingen zijn liefde bewijst door hun voedsel en kleding te schenken”; daarom spoort hij aan: “Ook gij moet de vreemdeling uw liefde bewijzen, want zelf zijt gij vreemdelingen geweest in Egypte”.¹⁵

“Integreren” betekent ten slotte het vluchtelingen en migranten mogelijk maken volledig deel te nemen aan het leven van de maatschappij die hen opneemt, in een dynamiek van wederzijdse verrijking en vruchtbare samenwerking bij het bevorderen van de integrale menselijke ontwikkeling van de plaatselijke gemeenschappen. Zoals de heilige Paulus schrijft: “Zo zijt gij dus geen vreemdelingen en ontheemden meer, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God”.¹⁶

Een voorstel voor twee internationale verdragen

Ik wens van harte dat dit de geest is om het proces te bezielen dat gedurende 2018 zal leiden tot de goedkeuring door de Verenigde Naties van twee globale verdragen, het ene voor veilige, geordende en reguliere migratie, het andere betreffende de vluchtelingen. Wat de op wereldniveau gedeelde overeenkomsten betreft, zullen deze verdragen een referentiekader vertegenwoordigen voor politieke voorstellen en praktische maatregelen. Daarom is het belangrijk dat deze bezield zijn door medeleven, een vooruitziende blik en moed, zodat iedere gelegenheid wordt aangegrepen om de opbouw van vrede verder te laten gaan: alleen zo zal het noodzakelijke realisme van de internationale politiek geen capituleren worden voor het cynisme en de globalisering van de onverschilligheid.

¹³ Hebréeën, 13, 2.

¹⁴ Psalm 146, 9.

¹⁵ Deuteronomium, 10, 18-19.

¹⁶ Efeziërs 2, 19.

Dialogo en coördinatie zijn immers een noodzaak en een eigen plicht van de internationale gemeenschap. Buiten de nationale grenzen is het ook mogelijk dat minder rijke landen een groter aantal vluchtelingen opnemen of hen beter opnemen, als de internationale samenwerking hun de beschikbaarheid van noodzakelijke fondsen garandeert.

De Sectie Migranten en Vluchtelingen van het Dicasterie voor de Dienst van de Integrale Menselijke Ontwikkeling heeft 20 actiepunten gesuggereerd¹⁷ als concrete richtlijnen voor de verwezenlijking van deze vier werkwoorden, niet alleen in de houding en het handelen van de christelijke gemeenschappen, maar ook in de openbare politiek. Deze en andere bijdragen willen de belangstelling van de katholieke Kerk tot uitdrukking brengen voor het proces dat zal leiden tot het aannemen van de zogenaamde globale verdragen van de Verenigde Naties. Deze belangstelling bevestigt een meer algemene pastorale zorg die met de Kerk is geboren en wordt voortgezet in veel van haar werken tot in onze dagen.

6. Voor ons gemeenschappelijk huis

De woorden van de heilige Johannes Paulus II inspireren ons: "Als de "droom" van een wereld in vrede door zovelen wordt gedeeld, als men de bijdrage van migranten en vluchtelingen op haar juiste waarde schat, kan de mensheid steeds meer een gezin van allen worden en onze aarde een waar "gemeenschappelijk huis".¹⁸ Velen in de geschiedenis hebben in deze "droom" geloofd en hoezeer hebben zij ervan getuigd dat het geen utopie betreft die niet verwezenlijkt kan worden.

Tot hen dient de heilige Francesca Saverio Cabrini te worden gerekend, van wie de honderdste geboortedag in de hemel in 2017 wordt gevierd. Vandaag, 13 november, vieren veel kerkgemeenschappen haar gedachtenis. Deze kleine grote vrouw, die haar leven wijdde aan de dienst van de migranten en vervolgens hun hemelse patrones werd, heeft ons geleerd hoe wij deze broeders en zusters van ons kunnen opnemen, beschermen, ondersteunen en integreren. Moge op haar voorspraak de Heer het ons allen geven te ervaren dat "gerechtigheid de vrucht is van de vrede en slechts wie de vrede nastreven haar zullen oogsten".¹⁹

Uit het Vaticaan, 13 november 2017.

Gedachtenis van de heilige Francesca Saverio Cabrini, Patrones van de migranten.

Franciscus

*Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers
Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK*

¹⁷ "20 Punten van Pastorale Actie" en "20 Punten van Actie voor Globale Verdragen" (2017); zie ook Uno-Document A/72/528.

¹⁸ *Boodschap voor de Werelddag van de Migrant en de Vluchteling 2004*, 6.

¹⁹ Jakobus 3, 18.